

Žuvęs prieš 75-erius metus

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos centro (LGGRTC) surinktais duomenimis, partizanų kovose prieš okupacinę Sovietų Sąjungos valdžią galvas padėjo apie 20 tūkst. laisvės kovotojų – vieni žuvo tiesioginiuose kariniuose susirėmimuose, kiti buvo suimti ir nužudyti. Deja, daugelio partizanų palaidojimo vietos iki šiol nežinomos. „Stribai“ ir jų parankiniai stengėsi išniekintus laisvės kovotojų kūnus užkasti pamiškėse, žvyrduobėse ir kitose atokiose vietose, kad žuvusiųjų ir nužudytųjų palaikų nesurastų artimieji.

Sigitas KANIŠAUSKAS

Šiandien, spalio 10-ąją, sukanka lygiai 75-eri metai nuo partizano Jurgio Piragio žūties. Iš Daujėnų seniūnijos Baluškių kaimo kilęs 23

metų laisvės kovotojas kartu su penkiais kovos draugais žuvo Patrakės miške. Apie tai mums papasakojo užvakar redakcijoje apsilankiusi Baluškiuose gyvenanti partizano sesuo Genovaitė Karoblienė. Deja, 88 metų sulaukusi moteris nedaug ką galėjo prisiminti apie vyriausiąjį savo brolių. Garbaus amžiaus pašnekovė papasakojo, kad jos tėveliai Petras ir Morta Piragiai Baluškiuose turėjo 23 ha žemės. Šeimoje augo šeši vaikai – trys broliai ir trys seserys. „Vyriausiasis brolis Jurgis, kaip sakoma, „auksinės rankas“ turėjo – iš medžio padarydavo įvairiausių dailių dirbinių“, – prisiminė pašnekovė. Atėjo

lemtinga 1944-ųjų vasara, kuomet vienus okupantus – nacių Vokietiją – pakeitė komunistinė Sovietų Sąjunga. Prasidėjo prievartinis jaunuolių ėmimas į sovietų kariuomenę. Daugelis jaunų vyrų susidūrė su apsisprendimo dilema. Nepaklususieji okupantams ėjo į miškus ir stojo į vis gausėjančius partizanų būrius. Jurgis Piragis kartu su draugais pasitraukė į Patrakės mišką. Jaunų vyrų kova su okupantais tęsėsi tik kiek daugiau nei metus. G. Karoblienė minėjo, kad partizanai buvo išduoti, tad „stribai“ juos miške užklupo netikėtai. Penkių žuvusių partizanų išniekinti kūnai dešimt parų pragulėjo Daujėnų miestelio aikštėje. Žuvusiųjų artimiesiems iš skausmo plyšo širdys, tačiau prieiti prie nužudytų tėvų, brolių, sutuoktinių retai kas išdrįsdavo. Partizanų kūnus stribai slapta išvežė ir užkasė iki šiol taip ir neišaiškintoje vietoje.

G. Karoblienė giliai į atmintį įstrigo siaubingi to laikotarpio epizodai – stribai tėvelį tardė ir uždarė į Biržų kalėjimą, paskui pervežė į Daujėnų miestelį ir kelias paras laikė rūsyje. „Kadangi buvau jauniausia šeimos narė, tai aš eidavau į miestelį įvairiais reikalais. Prisime-

Vienintelė išlikusi kario savanorio Jurgio Piragio fotografija.

nu, 1945-ųjų spalio 10-osios rytas išaušo labai gražus, tarytum nieko bloga nepranašaudamas. Tik po pietų sužinojome baisią nelaimę ir, rodos, viskas aptemo“, – jaudindamasi kalbėjo partizano sesuo.

Piragių šeimą nuo tremties išgelbėjo tai, kad sūnus Petras tarnavo sovietinėje armijoje. Tačiau stribai dar ilgai jos nepaliko ramybėje. Pašnekovė sakė, kad siautėjantys vadinamieji „liaudies gynėjai“ įbaugintiems tėvams liepdavo alaus padaryti ir kiaulę papjauti. Atvykę į svetimus namus stribai lėbaudavo postringaudami apie „šviesų rytojų“.

Prieš dešimt metų, 2010-ųjų birželio 16 d., LGGRTC Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos nutarimu eiliniam Jurgiui Piragiui po mirties buvo pripažintas kario savanorio statusas. Ši žinia buvo paskelbta Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos savaitraštyje „Tremtinys“, o partizano sesuo G. Karoblienė gavo žuvusio brolio statusą patvirtinantį dokumentą.

Iš šešių Piragių šeimos vaikų liko du – Šiauliuose gyvena G. Karoblienės brolis Petras, kuriam šiemet sukako jau 94 metai. O minėtas pažymėjimas yra visos giminės relikvija, bylojanti apie vieno jos nario apsisprendimą su ginklu rankoje kovoti už tėvynės laisvę.

Asmeninio albumo nuotraukos

Kario savanorio statusą liudijantis pažymėjimas.